

громад можна за допомогою кореляційного аналізу. Найбільш доречно використовувати у даному випадку показники, які відображають, з одного боку, темпи приросту кількості громад упродовж 2015-2016 рр., з другого – темпи приросту власних доходів цих територіальних громад за аналогічний період. Проведені обчислення для громад регіонів Українського Полісся показали, що між зазначеними вище показниками залежність дійсно існує, проте, як виявилось, вона має зворотній характер ($r=-0,576$). Це є частковим підтвердженням того факту, що на даний момент фінансові преференції не є визначальним чинником формування об'єднаних територіальних громад, принаймні, у регіонах Українського Полісся. Водночас отримані результати не спростовують твердження про те, що фінансові преференції є вагомим важелем пришвидшення адміністративно-територіальної реформи, адже об'єднані територіальні громади справді суттєво збільшили свої доходи, які можна використати для вирішення багатьох соціально-економічних проблем. Проте лише перші позитивні результати у діяльності об'єднаних територіальних громад переконають жителів інших поселень Полісся у доцільності проведення і невідворотності адміністративно-територіальної реформи.

Список використаних джерел:

1. Фінансово-аналітичні матеріали. Децентралізація: виконання доходів місцевих бюджетів за 2016 рік / Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – [Електронний ресурс]: режим доступу: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/02/MinReg_FEB-2017-mini-1.pdf.

Безпала Ольга

к.г.н.

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

Україна

РИНОК ЗЕМЛІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Соціально-економічний розвиток АПК, ефективна можливість залучення України у МПП та розбудова на цій основі конкурентоспроможної національної економіки залежать від ефективної реалізації ринку сільськогосподарських земель, передумови реформування якого були закладені у 1991 році.

Різним аспектам формування ринку сільськогосподарських земель присвячені праці багатьох вітчизняних вчених. Так, зокрема, у колі постійної уваги українських науковців перебуває зарубіжний досвід удосконалення земельних відносин у сільському господарстві: Л.П. Альошіна [1], М.Гайдуй, Т.О.Коваленко [2], О.Петрук, О.Романовська [4], П.Т.Саблук, М.Г.Ступень, В.М.Трегобчук, М.М.Федоров, Г.І Шарий.

Питанню ретроспективного аналізу земельної реформи в Україні присвячені праці О. Сакаль та Н.Третяк [5].

Із 1991 року ухвалено цілу низку законодавчих актів (близько 30), які складають правове поле функціонування ринку землі, основоположним серед яких є Земельний Кодекс України.

Однак за наявності значної кількості ґрунтовних наукових досліджень та законодавчих актів існує цілий ряд невирішених та дискусійних питань, що потребують подальшого пошуку шляхів їх розв'язання.

Україна має значний земельний потенціал, що складає 5,7% території Європи. Згідно з даними Державного Земельного кадастру, загальна площа земель України становить 60,35 млн.га, з яких 41,5 млн.га (68,8%) – землі сільськогосподарського призначення з найкращою у світі родючістю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій щодо даного питання дає змогу виділити ряд негативних чинників розвитку ринку сільськогосподарських земель. Зокрема, стримуючими чинниками є:

1) відсутність дієвих методик оцінки вартості сільськогосподарських земель (не враховуються основні ринкові фактори, а остання оцінка земель с/г призначення проводилася у 1995 році і на сьогодні їх вартість індексується лише з урахуванням показників інфляції);

2) недостатність правової обізнаності населення щодо питань ринку землі та земельних відносин;

3) переважання на ринку оренди землі правонаступників КСП (57,6%), що мають суттєві переваги у доступі на с/г ринки порівняно з фермерськими господарствами та поодинокими фермерами;

4) неефективна структура власників земельних паїв (66% власників земельних ділянок – пенсіонери);

5) низький рівень орендної плати через монопольне становище великих аграрних підприємств;

6) переважання короткострокових договорів з оренди землі (не більше на 5 років), що призводить до не зацікавлення орендаторів у раціональному використанні земель і збереженні їх родючості;

7) недосконалість правової бази регулювання ринку землі;

8) високий рівень тінізації на ринку с/г земель.

Виходячи з вищезазначеного, стратегічними пріоритетами політики держави, спрямованої на формування повноцінного ринку сільськогосподарських земель в Україні, повинні бути: розробка та застосування методики оцінки землі; формування заходів з метою недопущення продажу земель індивідуальними власниками за заниженими цінами та запобігання ажіотажного продажу; врегулювання ведення системи реєстрації прав власності на землю та інше нерухоме майно; створення дієвих механізмів підтримки та стимулювання розвитку індивідуальних фермерських господарств; розробка та впровадження правових механізмів контролю за цільовим використанням орендованих земель; удосконалення правових механізмів захисту прав власників земельних паїв, переданих в оренду; розробка, законодавче закріплення та інструментальне забезпечення контролю за виконанням вимог до потенційних покупців земельних ділянок та використанням земель сільськогосподарського призначення; формування механізмів контролю за екологічним станом використовуваних земель; формування контролю професійної спроможності покупців до ведення сільгоспвиробництва з метою

запобігання купівлі земель з спекулятивними цілями; формування системи правових та економічних інструментів організації і функціонування ринку земель сільськогосподарського призначення; розробка та реалізація системи інформаційно-освітніх програм для власників землі щодо існуючого законодавства та їхніх прав і можливостей здійснювати операції з землею [3].

Реалізація таких заходів дозволить сформувати необхідні умови для захисту прав власності на землю, сприятиме становленню і ефективному функціонуванню ринку сільськогосподарської землі в Україні та зростанню продуктивності й ефективності сільського господарства, зміцненню його експортного потенціалу, матиме позитивний вплив на конкурентоспроможність аграрного сектору та економіку України в цілому.

Список використаних джерел:

1. Альошкіна Л.П. Зарубіжний досвід розвитку земельних відносин: можливості застосування в Україні / Л.П. Альошкіна // Інноваційна економіка.— 2012. — № 29.

2. Коваленко Т.О., Мірошніченко А.М. Земельні реформи у зарубіжних країнах.— Режим доступу : [<http://www.agro-business.com.ua/u-pravovomu-poli/3442-zemelni-reformu-u-zarubizhnykh-kraiinakh.html>]

3. Ринок сільськогосподарських земель в Україні: проблеми формування та напрями подальшого розвитку / М. Мостов'як.— Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/monitor/Desember/17.htm>

4. Романовська О. Міжнародний досвід земельної реформи: чому немає панацеї / О. Романовська // Проект «Популярна економіка: моніторинг рефом» — №11.— 2013.

5. Сакаль О., Третяк Н. Ретроспективний аналіз земельної реформи в Україні / Сакаль О., Третяк Н.// Економіка природокористування і охорони довкілля. - 2015.

Білик Вікторія

к.е.н., доцент

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

м. Черкаси

Україна

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Суть інноваційного кластера полягає в тому, що підприємства, що об'єдналися, їх партнери і постачальники, наукові та освітні організації, а також інститути розвитку, розташовані на компактній території створюють новий продукт або послугу і вкладають кошти в розвиток. Спільна робота над нововведенням дозволяє знизити сукупні витрати на його розробку і дослідження з подальшою комерціалізацією нового товару або послуги. Все це дозволяє учасникам утворився кластера стабільно здійснювати інноваційну діяльність протягом тривалого часу. Найбільш вдалою нішею для освіти та розвитку інноваційних кластерів є область наукомістких видів діяльності, техніки і технології виробництва.